

---

# HET CONCERTGEBOUW

Het Concertgebouw staat wereldwijd bekend als belangrijk podium voor de klassieke muziek. Het Concertgebouw heeft als missie mensen te verbinden en verrijken met een muzikale ervaring. Daarmee wil Het Concertgebouw een essentiële rol vervullen voor de stad en haar inwoners. Nationale en regionale orkesten, waaronder het Koninklijk Concertgebouworkest, het Nederlands Philharmonisch Orkest en ensembles zoals Amsterdam Sinfonietta, treden er regelmatig op. Het Concertgebouw is met ruim 700 concerten en rond de 750.000 bezoekers in 2019, een van de meest bespeelde concertgebouwen ter wereld. Het totale aanbod is ongeveer de helft eigen programmering, de andere helft wordt gevuld door een ruime diversiteit aan zaalhuurders. De kern van de eigen programmering bestaat uit concertseries als Klassieke Meesterwerken en Wereldberoemde Symfonieorkesten, waarin populair klassiek repertoire centraal staat. Het Concertgebouw ziet het optimaliseren van het monument als belangrijke randvoorwaarde om het jaarlijkse aanbod van circa duizend concerten en evenementen te realiseren.

Naast het podium heeft Het Concertgebouw een functie voor de stad op het gebied van muziekeducatie, -participatie en bijzondere

evenementen. Circa 17.500 kinderen per jaar kunnen zodoende Het Concertgebouw via school bezoeken.

Het Concertgebouw heeft de afgelopen kunstenplanperiode initiatieven genomen om het artistieke profiel te verbreden en de bedrijfsvoering te versterken. De instelling programmeerde een groeiend aanbod van niet-westerse programma's, er was meer concertaanbod voor jong publiek en het podium verbond nieuwe, grote sponsors aan het gebouw. De komende vier jaar wil de instelling de klassieke kernprogrammering versterken. Daarnaast wil de organisatie investeren in een inclusief Concertgebouw, waar iedere muzikliefhebber zich welkom voelt. Zo ook pop- en jazzliefhebbers, met zowel westers als niet-westers aanbod, met het accent op Arabische, Turkse, Afro- en Latijns-Amerikaanse muziek (door Het Concertgebouw in de aanvraag aangeduid als 'ATALA'). Het Concertgebouw zet het aanbod voortzetten van familieconcerten en educatie- en participatieactiviteiten voort.

## ADVIES

### Artistiek belang

Het artistiek belang van Het Concertgebouw is onverminderd groot. De wereldberoemde natuurlijke akoestiek, de statige ligging aan het Museumplein en de feestelijk chique uitstraling scheppen volgens de Amsterdamse Kunstraad uitstekende condities voor een bijzondere ervaring. In de programmering is veel ruimte voor internationale topmusici. De professionele uitvoerenden zijn van hoog niveau. Met de hoogstaande programmering, die primair is gericht op de uitvoering van hoofdzakelijk 18<sup>e</sup>- tot en met 20<sup>e</sup>-eeuwse muziek, is Het Concertgebouw volgens de kunstraad een onmisbaar podium voor klassieke muziek.

In de programmering heeft een verbreding plaatsgevonden naar pop en jazz, en muziek uit films en games, maar de artistieke plannen zijn vooral gericht op het 'ijzeren klassieke repertoire'. De kunstraad ziet dat hiermee een groot traditioneel publiek wordt bereikt. Dit type

programming voorziet in een landelijke behoefte. De kunstraad mist echter een zekere urgentie in het beschreven aanbod, dat in hoge mate als voorspelbaar kan worden gekwalificeerd.

In de kleine zaal is meer ruimte voor artistieke vernieuwing. De instelling biedt hier een podium aan jonge musici die nog niet bij het grote publiek bekend zijn, zoals het programma *Rising Stars* waarin een gevarieerde groep jonge laureaten, gecureerd door prestigieuze Europese concertzalen, zichzelf presenteert. Maar de instelling zou meer risico mogen nemen op het gebied van experimentele programming.

De kamermuziek wordt omlijst met inleidingen en gesprekken waarin musici een toelichting geven op de muziekstukken. Voor de liefhebbers van hedendaagse muziek programmeert Het Concertgebouw ook nieuwe composities. Elk jaar maakt een *Composer in Residence* werken voor concerten in de grote zaal en de kleine zaal.

De kunstraad juicht de ambitie om muzikaal Nederlands talent centraal te stellen toe. In het ondernemingsplan wordt echter onvoldoende uitgewerkt hoe dit zal worden vormgegeven. Het voornemen om in de kleine zaal programma's te brengen van Nederlandse artiesten met een biculturele achtergrond vindt de kunstraad te prijzen.

## Belang voor de stad

Het Concertgebouw is het grootste podium voor klassieke muziek in Amsterdam. Daarmee is de instelling onmisbaar voor ensembles, orkesten en solisten. De kunstraad vindt het goed dat Het Concertgebouw ook ruimte maakt voor grote amateurensembles, waarmee wordt bijgedragen aan een volledig beeld van het klassieke muzieklandschap.

Het Concertgebouw investeert in een uitgebreid educatieaanbod voor met name leerlingen uit het primair onderwijs. Het valt de kunstraad op dat in de aanvraag wordt uitgegaan van een bereik van 17.500 leerlingen, een krimp van ongeveer 4.500 leerlingen ten opzichte van het vorige kunstenplan. Deze terugloop wordt in de aanvraag onvoldoende toegelicht of gerechtvaardigd, wat de kunstraad gezien het gevraagde budget niet goed begrijpt. De kunstraad constateert een verzwakking van de positie die Het Concertgebouw heeft op educatiegebied.

De gemeentesubsidie voor het coachen van (muziek)docenten uit het primair onderwijs eindigt, waardoor Het Concertgebouw zijn rol op dit gebied niet meer heeft. Daarnaast valt op dat het groots en met veel budget gelanceerde educatieprogramma Kazoo na een relatief korte periode is overgedragen aan een particuliere partij. De educatievisie steunt onvoldoende op gestaafde, doorgerekende plannen en gaat in grote mate uit van incidentele projecten, waardoor samenhang in het educatieaanbod mist.

De kunstraad moedigt samenwerkingen met andere muziekinstellingen op het vlak van educatie aan. Het Concertgebouw heeft aan de basis van de Alliantie Muziekeducatie Amsterdam gestaan. Deze vorm van afstemming tussen de aanbieders van muziekeducatie werpt zijn vruchten af, maar de inhoud van de samenwerking en het aandeel hierin van Het Concertgebouw wordt in de aanvraag onvoldoende geconcretiseerd. De kunstraad vindt het goed dat de instelling zich breder wil oriënteren en zich meer richt op jong publiek. Met jongerenvereniging Entree en programma's als TRACKS en Klapstuk geeft Het Concertgebouw vorm aan de ambitie om een jonger publiek (studenten en *young professionals*) aan zich te binden. Tegelijkertijd ontbreekt een gedegen marketingplan als het gaat om hoe de instelling deze nieuwe doelgroepen wil bereiken. Het simpelweg programmeren van jong talent trekt niet automatisch jong publiek aan.

Het is spijtig dat een samenwerking met Muziekgebouw aan 't IJ, door de kunstraad in het vorige kunstenplanadvies genoemd als kans om nieuwe doelgroepen te bereiken, niet gerealiseerd is.

## Uitvoerbaarheid

De kunstraad prijst het ondernemerschap van de instelling. Het Concertgebouw opereert vrijwel volledig op de markt, terwijl de kerntaak, het doorgeven van het muzikale erfgoed aan nieuwe generaties, een veel breder belang dient. Ook een instelling die voor 95% op eigen inkomsten draait, moet om voor subsidie in aanmerking te komen, voldoen aan de beleidsvoorwaarden. Van alle instellingen in de Amsterdam Bis wordt verwacht dat zij de Fair Practice Code onderschrijven en een eerlijke beloning van werknemers en zzp'ers als uitgangspunt hanteren. Het Concertgebouw zou als actief bestuurslid van de Vereniging van

Schouwburg- en Concertgebouwdirecties op dit gebied een voorbeeldfunctie moeten vervullen, vindt de kunstraad. De kunstraad is van mening dat ook conservatoriumstudenten die in het kader van hun studie optreden tijdens een lunchconcert een passende honorering verdienen.

Het Concertgebouw heeft in de afgelopen kunstenplanperiode gewerkt aan het verder verbreden van het artistieke aanbod door het organiseren van vele concerten met niet-westerse muziek. Vier jaar geleden vroeg Het Concertgebouw om een specifiek budget voor niet-westerse programmering. In het advies *Zo mooi zo anders* constateerde de kunstraad dat dit een kerntaak is voor de instelling. De kunstraad vindt het opvallend dat er opnieuw een dergelijk verzoek ligt voor een fors hoger bedrag.

## Diversiteit en inclusie

De kunstraad leest in de plannen meer bewustzijn op het gebied van diversiteit dan in voorgaande jaren. Er zijn stappen gezet; Het Concertgebouw heeft de aanvraag aangevuld met een op eigen initiatief ingediend 'plan van aanpak' op het gebied van diversiteit en inclusie. De voorgenomen activiteiten zijn zodanig incidenteel en generiek dat van een toegewijd en duurzaam diversiteits- en inclusiebeleid amper gesproken kan worden. Wel is het gebouw goed toegankelijk voor mensen met een lichamelijke beperking. De kunstraad is zeer positief over het voornemen om de hoofdingang weer naar de voorkant van Het Concertgebouw te verplaatsen, met uitzicht op het Museumplein.

De kunstraad vindt dat Het Concertgebouw meer werk moet maken van een inclusief personeelsbestand. Uit financiële overwegingen wil Het Concertgebouw het aantal medewerkers niet uitbreiden. De uitdaging is dan om binnen die randvoorwaarden toch een meer cultureel divers palet te realiseren. De raad van toezicht kent nu nog weinig culturele diversiteit in de samenstelling, terwijl de instelling toch al lang bezig is zich anders tot de stad te gaan verhouden.

De diverse samenstelling van de Nederlandse bevolking maakt het noodzakelijk voor de toekomst van Het Concertgebouw een nieuw en gemengd publiek aan te trekken. De omschrijving van hoe het brede

---

publiek er dan uit moet zien, is echter te summier. De betrokkenheid bij de gewenste doelgroepen met een zogenoemde 'ATALA'-achtergrond strandt volgens de kunstraad in een theoretische analyse. De kunstraad had graag gezien dat Het Concertgebouw zich meer had laten adviseren door culturele instellingen uit de stad die aansluiting hebben bij de doelgroepen die op dit moment niet bediend worden. Volgens de kunstraad is dat de eerste stap in de richting van een serieus diversiteits- en inclusiebeleid. De kunstraad vindt het merkwaardig dat de instelling in het ondernemingsplan geen onderscheid maakt tussen verschillende sociaaleconomische groepen binnen de verscheidene niet-westerse doelgroepen. Het op een lijn stellen van cultureel divers met minder kapitaalkrachtig beschouwt de kunstraad als een vooroordeel, ongeacht de bevindingen van een vooraanstaand adviesbureau.

De kunstraad moedigt de ambities voor een breed aanbod waarin diverse muziekstijlen en landen voorbijkomen aan, maar mist een integrale visie op het verbreden van het aanbod en heeft moeite met de gescheiden programmering. Het aanbod voor het traditionele publiek en voor een nieuw en breder publiek blijven gescheiden werelden. Door deze aanpak blijft Het Concertgebouw vooral een podium voor een traditioneel (vergrijzend) publiek.

De kunstraad heeft begrip voor de positie van het Concertgebouw, aangezien de grootte van een dergelijke instelling het moeilijk maakt om in een nieuwe richting te navigeren. De thema's zijn echter niet nieuw. De kunstraad vindt dat Het Concertgebouw bij uitstek verantwoordelijkheid draagt en ook over budget beschikt om een beoogde koers om te zetten in tastbare resultaten.

---

Het Concertgebouw wordt op naam in de Amsterdam Bis 2021-2024 opgenomen.

Huidig	€ 1.061.889
Huidig 2020*	€ 1.071.446
Gevraagd	€ 1.375.000
Advies	€ 950.000

\*inclusief (eenmalige) 0,9% compensatie nominaal in het jaar 2020

---